

Programma van het concert in de Sint-Janskathedraal te 's-Hertogenbosch
op dinsdag 22 juli 2025 om 20:00u door **Dorien Schouten**.

Dorien Schouten behaalde aan het Koninklijk Conservatorium te Den Haag haar bachelordiploma's voor zowel orgel (2010) als kerkmuziek (2011). Haar orgeldocent was Jos van der Kooy. Daarna vervolgde Dorien haar opleiding aan de Universität der Künste te Berlijn, bij Leo van Doeselaar en Erwin Wiersinga. Daar behaalde ze in 2013 het diploma Diplomprüfung en in 2015, na nog twee jaar te hebben gestudeerd bij Leo van Doeselaar en Paolo Crivellaro, het diploma Konzertexamen 'mit Auszeichnung'. Datzelfde jaar mocht ze voor het All of Bach-project van de Nederlandse Bachvereniging een aantal werken van Bach opnemen op het Reil-orgel in Kampen.

Sinds 2019 is Dorien cantor-organist van de Tuindorpkerk te Utrecht.

Voor meer informatie, zie www.dorienschouten.com

Programma

Praeludium e-moll	Nicolaus Bruhns	1665 - 1697
An Wasserflüssen Babylon	Johann Adam Reincken	1643 - 1722
Psalm 23 Mein Hüter und mein Hirt SwWV 310 3 variaties	Jan Pieterszoon Sweelinck	1561 - 1621
Partita Nun komm der Heiden Heiland Op.8,nr.1 I. Toccata II. Choral mit Variationen III. Chaconne IV. Toccata	Hugo Distler	1908 - 1942

Toelichting

Nicolaus Bruhns was een muzikaal talent: organist, violist en componist. Hij studeerde bij Dietrich Buxtehude in Lübeck. Helaas is hij erg jong overleden en zijn er niet veel (orgel)werken van hem bewaard gebleven. Het 'grote' Praeludium in e-moll geldt als een van de belangrijkste werken van de Noord-Duitse orgelmuziek. Het is geschreven in de zogenaamde Stylus Phantasticus, volgens Johann Mattheson 'de meest vrije en ongebonden manier van componeren, zingen en spelen die men zich maar kan indenken'.

Het verhaal gaat dat Bruhns graag improviseerde op de viool en zichzelf daarbij begeleidde met zijn voeten op het orgelpedaal. In een bepaald deel van dit Praeludium kun je je goed voorstellen dat hij dat zo heeft bedacht. Kunt u het vinden?

Johann Adam Reincken was ook bevriend met Buxtehude en (net als Buxtehude) van grote invloed op J.S. Bach. Reincken was geboren in Deventer, maar ging al snel naar Hamburg om verder te studeren bij Heinrich Scheidemann (een leerling van Sweelinck). In Hamburg ontmoette hij Bach, en was onder de indruk van zijn improvisatietalent. Bach speelde een fantasia op het koraal An wasserflüssen Babylon, geïnspireerd door hetzelfde stuk van Reincken.

Het eerste stuk in het handschrift van Bach dat we kennen is in 2006 in Weimar gevonden - dat was An Wasserflüssen Babylon van Reincken, door Bach gekopieerd!

Het is een lange koraalfantasie, waarbij elke regel van het koraal uitvoerig wordt behandeld. Soms is de melodie duidelijk, soms heel erg versierd, soms als solo te horen, soms als echo.

Jan Pieterszoon Sweelinck wordt ook wel de 'Organistenmacher' genoemd, omdat hij zoveel leerlingen uit Duitsland had, en daardoor veel invloed heeft gehad op de Noord-Duitse orgelschool, waar uiteindelijk Bach ook door beïnvloed werd. Zelf werd hij onder andere beïnvloed door de Engelse 'virginalisten', zoals Peter Philips en John Bull.

Sweelinck leefde in de tijd van de Reformatie, en omdat hij in dienst was van de stadskerk had hij onder andere als taak om de nieuwe psalmen te laten horen, zodat men de melodieën daarvan leerde kennen.

Psalm 23 bestaat uit 3 verzen, met steeds de melodie in de bovenste stem. Waarschijnlijk was deze psalm al snel geliefd en bekend, want Sweelinck versiert er op los.

Hugo Distler was ook al een muzikale duizendpoot; begonnen als pianist en koordirigent, later voornamelijk werkzaam als organist en componist. Ondanks zijn vroege dood (34 jaar) heeft hij toch behoorlijk wat werken nagelaten. Distler heeft, net als Buxtehude, in Lübeck gewerkt. Misschien werd hij geïnspireerd door het mooie Stellwagen-orgel, waar Buxtehude nog op gespeeld had, of misschien was hij altijd al geïnteresseerd in de 'oude' Noord-Duitse muziek. Hoe dan ook, Distler werd een van de belangrijkste componisten van de zogenaamde 'neo-barok', een stijl die geïnspireerd werd door de vaste vormen van de muziek uit de tijd van Scheidemann, Buxtehude, Tunder, Schütz etc.

Deze Partita begint met een pedaal-toccata, waarin de koraalmelodie duidelijk te horen is. Deze toccata komt helemaal aan het einde van het stuk weer terug. Tussen de twee toccata's klinken een variatiereeks, waar veel kleuren van het orgel te horen zijn, en een chaconne - dat is een ander soort variatiereeks in een wat rustiger beweging, met de koraalmelodie in de bas. Aan het einde dus weer de toccata - ik ben benieuwd of u deze toccata de tweede keer ook anders ervaart.